

ANSÖKAN GÄLLANDE TRYCKBIDRAG FÖR BOKEN "BASTA PÅ GOTLAND"

I Sverige byggdes mellan åren 1920- 1949 minst 10 000 badstugor. På Gotland finns ännu 32 av dessa kvar och besöks varje vecka av sockenbor. Boken "Basta på Gotland" tar fasta på att beskriva och skapa ny kunskap om en levande och lokal badkultur på ön. Min förhoppning är att boken ska inspirera fler att besöka en bastu på Gotland, såväl gotlänningar som gäster på ön.

Under 1930- och 40- talet byggdes bastur i de flesta av öns socknar med syfte att höja de hygieniska förhållandena, att möjliggöra regelbundna varmbad. Öns Röda Kors kretsar var starkt bidragande till projektet och bidrog ekonomiskt. Ett omfattande ideellt arbete och engagemang i socknarna var också en förutsättning. Basturna byggdes i närheten av skolorna så att skolbarnen regelbundet fick möjlighet till skolbad. Övriga sockenbor fick också möjlighet till bad.

Bernt "Bison" Nilsson gjorde en bastuturné till öns sockenbastur under 2013-2014 och skrev krönikor i Gotlands Tidningar om besöken. Det väckte min nyfikenhet och 2017 började jag och fyra bastuväninnor en egen bastuturné. Sju år senare hade vi besökt 21 av dessa. När jag såg det starka lokala engagemanget som bidrog till bevarandet av socknens bastu insåg jag att här fanns en värdefull historia att berätta.

Jag läste 1990 en grundkurs i etnologi, med gotländsk inriktning. Efter det fick jag möjlighet att arbeta tillsammans med Ulf Palmfelt för Folkklivsarkivet, där vi bland annat gjorde intervjuer med pensionerade lärare. Det arbetet och mötena med människorna i deras hem gjorde avtryck. Jag förstod att en bok som på ett allsidigt sätt skulle skildra människorna och deras sockenbastur, bäst skulle göras som reportage, med intervjuer och foto.

Sedan april 2024 har vi åkt runt till de 32 sockenbastur som finns bevarade, intervjuat och fotograferat. Vi har mött många engagerade bastubadare, män och kvinnor. De har berättat om fysiskt välbefinnande och om gemenskap, om bastun som en viktig mötesplats i socknen. Idag har alla badrum hemma, men man fortätter att gå till den gemensamma bastun varje vecka. Finns det ny kunskap om fenomenet som skulle kunna komma fram i vårt material?

Nyligen publicerades en studie från Luleå Tekniska universitet, som visade att bastubad kan ha positiva effekter på både fysisk och mental hälsa (Sauna bathing in northern Sweden: results from the MONICA study 2022,LTH).

I boken ställer jag öppna frågor till informanterna och den blir på det sättet ett kvalitativt utforskande av bastuns betydelse. Vad betyder bastun idag för människorna i socknen?

Projektet har en vetenskaplig förankring då professor emeritus Ulf Palmfelt medverkar och kommer att ge ett etnologiskt perspektiv på materialet. Mart Marend är fotograf och förläggare och Agnita Ekman svarar för redigering och språkgranskning.

Jag har under åtta månader rest ut till socknarna för att göra intervjuerna, ett omfattande insamlingsarbete. Intervjuer bokades med hängivna och aktiva badare på dam- respektive herrsidan i varje bastu. Vi träffades ibland för intervjuer i bastun och ibland runt kaffeborden hemma på gårdarna. Dessa bandades och arbetet fortsätter nu med att transkribera intervjuerna, skriva ett reportage från varje bastu, välja ut citat, skapa bildtexter.

Bifogar ett arbetsprov ur intervjumaterialet. Observera att det är ett utkast som kan komma att bearbetas ytterligare och eventuellt förkortas. Bifogar även ett utkast till innehållsföreteckning samt meritförteckning.

Bifogar offert för produktionskostnaderna. Utan ekonomiskt stöd skulle det vara svårt att förverkliga detta projekt i rimlig tid och till den kvalitativa nivå vi önskar.

Ansöker därför om 25 000 kronor från er stiftelse för produktion/tryckbidrag.

Jag har 2024 även ansökt om ekonomiskt stöd från Region Gotland- produktionsstöd för litteratur, DBW stiftelse, Gotlands Gille Visby och Fruntimmersamfundet. Jag planerar att under 2025 ansöka om medel från Ragnar och Lydia Nilssons stiftelse

Visby 25-01-06

Med vänliga och hoppfulla hälsningar om tryckbidrag för boken "Basta på Gotland"!

Marita Holgerson

Katrinelundsgatan 4, 621 40 Visby, tel. 0704- 59 58 06, marita.holgersson@gmail.com